

FIȘA DISCIPLINEI

Istoria și filosofia religiilor I

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie Ortodoxă
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Teologie Didactică
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoria și Filosofia Religiilor				Codul disciplinei		OLR1222
2.2. Titularul activităților de curs					Lect. Univ. Dr. Daniela Luminița Ivanovici			
2.3. Titularul activităților de seminar					Lect. Univ. Dr. Daniela Luminița Ivanovici			
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DS	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					10
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					16
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					15
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					3
3.5.5. Examinări					3
3.5.6. Alte activități					0
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				47	
3.8. Total ore pe semestru				75	
3.9. Numărul de credite				3	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală dotată cu tablă, ecran de proiecție, videoproiector, laptop

6. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/esențiale	- Realizarea misiunii de propovăduire a credinței, în spirit tolerant - Proiectarea curriculară, cu respectarea adevărurilor de credință, conform textelor sacre și mărturisirilor de credință proprii, și a criteriilor și principiilor psihopedagogice - Identificarea și analiza contextului cultural, religios și istoric în comunități și organizații - Enunțarea principiilor teologice și a valorilor spirituale relevante dezvoltării societății - Gestionarea metodelor și mijloacelor de comunicare eficientă în context intercultural - Implementarea valorilor și practicilor religioase pentru formarea spirituală și morală, cu scopul de a răspunde problemelor concrete de viață
Competențe transversale	- Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate, conștiinciozitate și responsabilitate socială, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice - Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă - Formularea unei strategii de optimizare a pregătirii profesionale continue, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea tehnologiilor informației și prin utilizarea limbilor străine

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Dezvoltarea unei înțelegeri cuprinzătoare și nuanțate a evoluției istorice a religiilor și a principalelor concepte filosofice asociate, cultivând o abordare tolerantă și responsabilă față de diversitatea religioasă și culturală.
7.2 Obiectivele specifice	- Identificarea și analiza critică a contextelor culturale, religioase și istorice în care au apărut și s-au dezvoltat diverse tradiții religioase și idei filosofice despre religie. - Înțelegerea și aplicarea principiilor unei comunicări eficiente și tolerante a credinței în contexte interculturale, respectând adevărurile de credință proprii și pe cele ale altora. - Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară, respectând diversitatea de perspective și principiile de credință religioasă în cadrul colaborării.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Istoria și filosofia religiilor. Introducere și metode	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
2. Structura și funcțiile mitului în contextul religiilor antice și moderne	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
3. Forme incipiente ale religiei: O analiză a credințelor din Paleolitic și Neolitic	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
4. Cosmologie, zei și mituri în Egiptul Antic	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
5. Ritualuri, practici funerare și credința în viața de apoi în religia egipteană	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
6. Panteonul Mesopotamian: Zei, Mituri și Cosmologie	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări	

	deschise	
7. Destinul sufletului: Credințe și practici funerare în Mesopotamia antică	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
8. Credințe și ritualuri în Levantul Antic: Religia canaaneenilor și arameilor	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
9.	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
10. Mitologie, teologie și cosmologie în religia greacă	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
11. Influența religiei grecești asupra culturii și civilizației occidentale	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
12. Religia romană: de la cultul domestic la religia imperială	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
13. Ritual, mit și identitate romană: o analiză a practicilor religioase și a narațiunilor fondatoare	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
14. Arheologia și antropologia religiilor de mistere: Inițiere, simbolism și transformare în contextul greco-roman și oriental	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	

Bibliografie

- Achimescu, Nicolae, *Istoria și filosofia religiilor. Religii ale lumii antice*, Basilica, București, 2015.
- Codoban, Aurel, *Sacru și ontofanie. Pentru o nouă filosofie a religiilor* (Filosofie), Polirom, Iași, 1998.
- Culianu, Ioan Petru; Popescu, Corina, *Arborele Gnozei: mitologia gnostică de la creștinismul timpuriu la nihilismul modern*, Polirom, Iași; București, 2005.
- Davy, Marie-Madeleine, *Enciclopedia doctrinelor mistice. Çamanism, greci, evrei, gnoză, creștinism primitiv*, vol. I, traducere de Olimpia Berca, Constanța Ciocârlie, Constantin Făgețan, Margareta Gyurcsik, Eugen Constantin Jurca și Beatrice Stanciu, Amarcord, Timișoara, 1997.
- Davy, Marie-Madeleine, *Enciclopedia doctrinelor mistice. Egipt, Mesopotamia, Iran, hinduism, buddhism indian*, vol. III, traducere de Constantin Făgețan, Cristian Gașpar și Marius Lazurcă, Amarcord, Timișoara, 1999.
- Delumeau, Jean, *Religiile lumii*, traducere de Angela Pagu, Carol Litman, Rodica Buburuzan, Bogdan Budeș, Constantin Lucian, Florentina Vișan, Iulia Waniek, Toader Saulea și Carmen Stoean, Humanitas, București, 1996.
- Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase. De la epoca de piatră la misterele din Eleusis*, vol. 1, traducere de Cezar Baltag, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
- Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, traducere de Mariana Noica, cu o Prefață de Georges Dumézil și un Cuvânt înainte al autorului Humanitas, București, 1992.
- Eliade, Mircea, *Imagini și simboluri*, Humanitas, București, 1994.
- Eliade, Mircea, *Sacru și profanul*, traducere de Brândușa Prelipceanu, Humanitas, București, 1995.
- Eliade, Mircea; Culianu, Ioan P., *Dicționar al religiilor*, traducere de Cezar Baltag, Humanitas, București, 1993.
- Filoramo, Giovanni, *Istoria religiilor*, vol. I: *Religiile antice*, traducere de Smaranda Scriitoru și Cornelia Dumitru, Polirom, Iași, 2008.
- Filoramo, Giovanni, *Istoria religiilor*, vol. III: *Religiile dualiste. Islamul*, traducere de Hanibal Stănciulescu, Polirom, Iași, 2009.
- Filoramo, Giovanni, *Istoria religiilor*, vol. IV: *Religiile Indiei și ale Orientului îndepărtat*, traducere de Cornelia Dumitru, Polirom, Iași, 2010.
- Filoramo, Giovanni; Massenzio, Marcello; Raveri, Massimo; Scarpi, Paolo, *Manual de istorie a religiilor*, traducere de Mihai Elin, Humanitas, București, 2003.
- Itu, Mircea, *Filosofia și istoria religiilor*, Editura fundației România de Măine, București, 2004.

prelegere
dirijată
deschisă

○ Otto, Rudolf, <i>Sacru. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul</i> (Homo religiosus), traducere de Ioan Milea, Dacia, Cluj-Napoca, 1992. ○ Rus, Remus; Stan, Alexandru, <i>Istoria religiilor. Manual pentru seminariile teologice</i>, Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991. ○ Velasco, J. Martin, <i>Introducere în fenomenologia religiei</i> (Plural M), traducere de Cristian Bădiliță, Polirom, Iași, 1997.		
8.2 Seminar / laborator	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	Observații
1. Sacru și Profan: O dichotomie fundamentală în studiul Religiilor (Mircea Eliade)	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
2. Tipologia arhetipurilor în mit (C.G. Jung)	prelegere interactivă, descoperire dirijată, întrebări deschise	
3. Teoria „Big Gods” și evoluția cooperării în societățile preistorice	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
4. Concepte despre timpul ciclic vs. timpul liniar: influențe egiptene asupra gândirii creștine timpurii privind eternitatea	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
5. Textele funerare egiptene: Cartea Morților, Textele Piramidelor, Textele Sarcofagelor - scop, conținut și evoluție	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
6. Compararea miturilor creației mesopotamiene cu cele ale altor culturi antice (e.g., Egipt, Grecia, Israel)	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
7. Interpretări moderne ale practicilor funerare mesopotamiene (antropologice, psihologice)	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
8. Influența religiei canaaneene asupra formării iudaismului antic: puncte de contact și diferențe fundamentale	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
9. Rolul izvoarelor antice (Herodot, Strabon, etc.) în reconstrucția religiei traco-dace: validitate și limitări	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
10. Evoluția gândirii teologice: de la mit la filozofie (presocratici, Platon, Aristotel)	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
11. Adaptarea și reinterpretarea miturilor și simbolurilor grecești în arta, literatura și psihologia modernă și contemporană	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
12. Cultul strămoșilor (Pietas): importanța memoriei și a tradiției în religia romană timpurie	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
13. Relevanța miturilor și ritualurilor romane pentru identitatea colectivă modernă (influențe și reinterpretări)	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
14. Experiența mistică și transformarea personală: abordări antropologice ale stărilor alterate de conștiință și ale impactului ritualului	brainstorming, lucrări de seminar, dialog, învățarea prin descoperire, dezbateri	
Bibliografie • Codoban, Aurel, <i>Sacru și ontofanie. Pentru o nouă filosofie a religiilor</i> (Filosofie), Polirom, Iași, 1998. • Culianu, Ioan Petru; Popescu, Corina, <i>Arborele Gnozei: mitologia gnostică de la creștinism timpuriu la nihilismul modern</i>, Polirom, Iași; București, 2005. • Davy, Marie-Madeleine, <i>Enciclopedia doctrinelor mistice. Samanism, greci, evrei, gnoză, creștinism primitiv</i>, vol. I, traducere de Olimpia Berca, Constanța Ciocârlie, Constantin Făgețan, Margareta Gyurcsik, Eugen Constantin Jurca și Beatrice Stanciu, Amarcord, Timișoara, 1997.		

- Davy, Marie-Madeleine, *Enciclopedia doctrinelor mistice. Egipt, Mesopotamia, Iran, hinduism, buddhism indian*, vol. III, traducere de Constantin Făgețan, Cristian Gașpar și Marius Lazurcă, Amarcord, Timișoara, 1999.
- Delumeau, Jean, *Religiile lumii*, traducere de Angela Pagu, Carol Litman, Rodica Buburuzan, Bogdan Budeș, Constantin Lucian, Florentina Vișan, Iulia Waniek, Toader Saulea și Carmen Stoean, Humanitas, București, 1996.
- Eliade, Mircea, *Imagini și simboluri*, Humanitas, București, 1994.
- Eliade, Mircea, *Istoria credințelor și ideilor religioase. De la epoca de piatră la misterele din Eleusis*, vol. 1, traducere de Cezar Baltag, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981.
- Eliade, Mircea, *Sacrul și profanul*, traducere de Brândușa Prelipceanu, Humanitas, București, 1995.
- Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, traducere de Mariana Noica, cu o Prefață de Georges Dumézil și un Cuvânt înainte al autorului Humanitas, București, 1992.
- Eliade, Mircea; Culianu, Ioan P., *Dicționar al religiilor*, traducere de Cezar Baltag, Humanitas, București, 1993.
- Filoramo, Giovanni, *Istoria religiilor*, vol. I: *Religiile antice*, traducere de Smaranda Scriitoru și Cornelia Dumitru, Polirom, Iași, 2008.
- Filoramo, Giovanni, *Istoria religiilor*, vol. III: *Religiile dualiste. Islamul*, traducere de Hanibal Stănciulescu, Polirom, Iași, 2009.
- Filoramo, Giovanni, *Istoria religiilor*, vol. IV: *Religiile Indiei și ale Orientului îndepărtat*, traducere de Cornelia Dumitru, Polirom, Iași, 2010.
- Filoramo, Giovanni; Massenzio, Marcello; Raveri, Massimo; Scarpi, Paolo, *Manual de istorie a religiilor*, traducere de Mihai Elin, Humanitas, București, 2003.
- Itu, Mircea, *Filosofia și istoria religiilor*, Editura fundației România de Măine, București, 2004.
- Otto, Rudolf, *Sacrul. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui curațională* (Homo religiosus), traducere de Ioan Milea, Dacia, Cluj-Napoca, 1992.
- Rus, Remus; Stan, Alexandru, *Istoria religiilor. Manual pentru seminariile teologice*, Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.
- Velasco, J. Martin, *Introducere în fenomenologia religiei* (Plural M), traducere de Cristian Bădiliță, Polirom, Iași, 1997.
- Walker, Steven F., *Jung and the Jungians on Myth. An Introduction*, Routledge, 2002
- Whitehouse, Harvey et al., Testing the Big Gods hypothesis with global historical data: a review and “retake”, *Religion, Brain & Behavior*, 2023, vol. 13, no. 2, pp. 124–166;

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Cursul oferă cunoștințe de istoria religiilor viitorilor profesori de religie și preoți.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare finală	Examen scris/ Răspuns oral la un subiect extras	70%
		Din oficiu	10%
10.5 Seminar/laborator	Activitate seminar	Prezentare PPT/analiza unei surse primare	10%
		Punctaj pentru 70% prezență	10%

10.6 Standard minim de performanță

- Studentul trebuie să demonstreze o înțelegere de bază a religiilor majore din Orientul Apropiat Antic (Mesopotamia, Egipt, religia canaanită/feniciană) și religia greco-romană, menționând zeități principale, mituri cosmogonice și funerare, și practici rituale specifice.

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

Data completării:

04.04.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:

17.04.2025

Semnătura directorului de departament

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".